e-ISSN 3060-5059
DOI: 10.67227

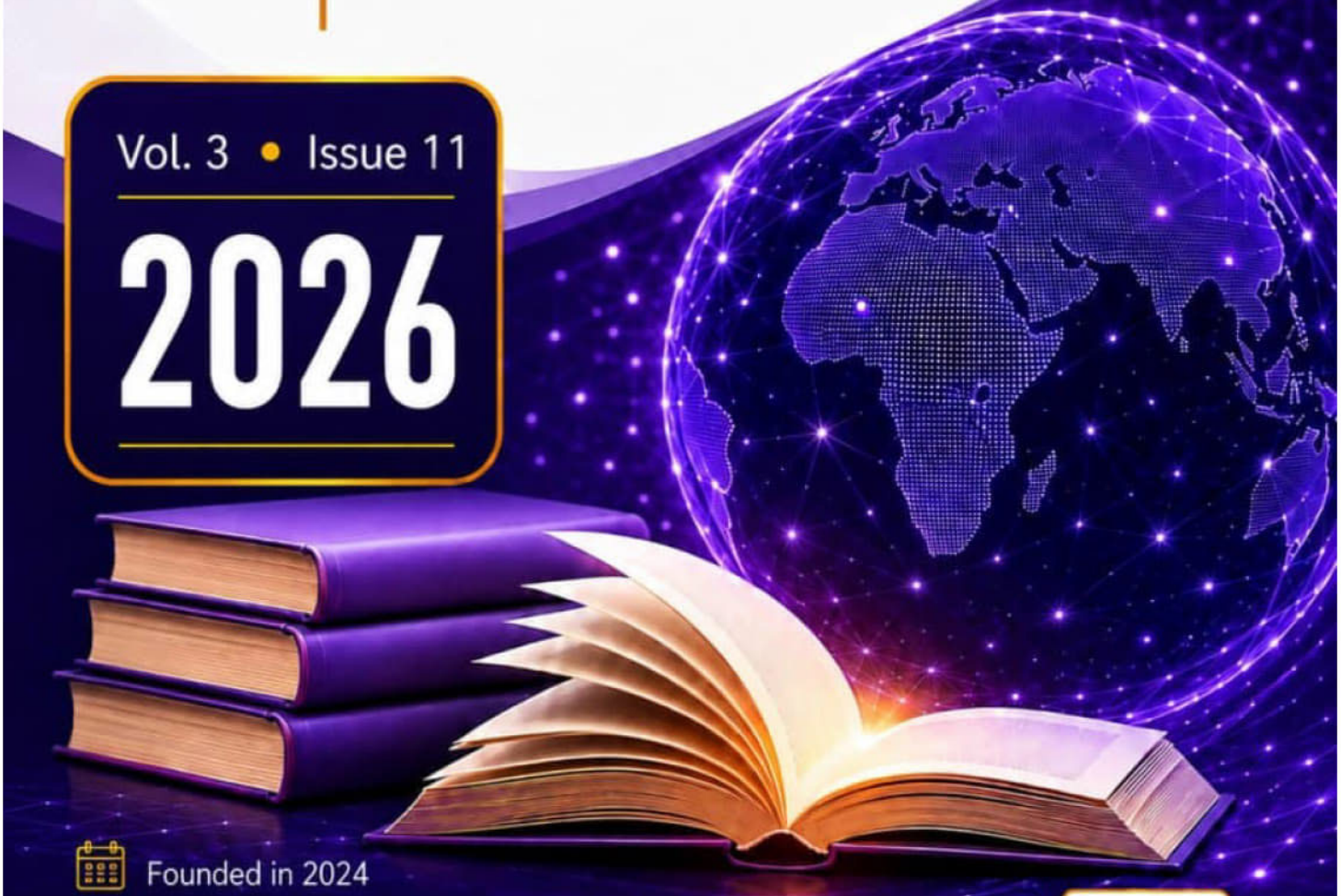
IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNAL

Scientific and Innovative Research in Social and Humanitarian Studies

Vol. 3 • Issue 11

2026

Founded in 2024

publishscience.uz | publish_science_journal@mail.ru

PEER REVIEWED • OPEN ACCESS

ISSN 3060-5059 (Online)
Article / Original paper https://doi.org/10.67227/ry2rgw25

EDUPLATFORMALAR ASOSIDA TALABALARNING INGLIZ TILIDA MUSTAQIL NUTQIY FAOLIYATINI TASHKIL ETISH

Teshayeva Maftuna Baxtiyor qizi
Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti, assistent.
e-mail: maftuna.teshayeva@bk.ru **ORCID**: https://orcid.org/0009-0001-0919-322X

Annotatsiya.

Mazkur maqolada zamonaviy raqamli ta'lim sharoitida eduplatformalar asosida talabalarning ingliz tilida mustaqil nutqiy faoliyatini tashkil etishning nazariy, pedagogik va metodik jihatlari keng yoritiladi. Bugungi kunda xorijiy tillarni o'qitish jarayonida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish, talabalarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish hamda ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, maqolada elektron ta'lim platformalarining ingliz tilini o'rganish jarayonidagi didaktik imkoniyatlari, ta'lim mazmunini individuallashtirish, mustaqil topshiriqlarni tashkil etish va o'quv faoliyati natijalarini nazorat qilishdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqotda talabalarning ingliz tilida mustaqil nutqiy faoliyatini rivojlantirishda og'zaki va yozma nutq, tinglab tushunish hamda o'qish ko'nikmalarining o'zaro integratsiyasiga alohida e'tibor qaratiladi. Eduplatformalar yordamida dialog va monologlar tuzish, muayyan mavzular yuzasidan fikr bildirish, muammoli vaziyatlarni muhokama qilish, matnlar yaratish, audio va videomateriallar asosida nutqiy topshiriqlarni bajarish kabi faoliyat turlarini tashkil etish imkoniyatlari ochib beriladi. Shuningdek, Moodle va Google Classroom kabi elektron ta'lim platformalaridan foydalanish orqali talabalarning individual ta'lim ehtiyojlarini hisobga olish, mustaqil ishlash faolligini oshirish, o'z-o'zini nazorat qilish va baholash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: eduplatforma, raqamli ta'lim, ingliz tili, mustaqil ta'lim, nutqiy faoliyat, kommunikativ kompetensiya, interaktiv topshiriqlar, raqamli texnologiyalar, og'zaki nutq, yozma nutq.

ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМД

Тешаева Мафтуна Бахтиёр кизи
Навоийский государственный горно-технологический университет, ассистент.

Аннотация.

В статье подробно рассматриваются теоретические, педагогические и методические аспекты организации самостоятельной речевой деятельности студентов на английском языке с использованием образовательных платформ в условиях современного цифрового образования. В настоящее время особую актуальность приобретают эффективное применение цифровых технологий в процессе обучения иностранным языкам, расширение возможностей самостоятельного обучения студентов и развитие их коммуникативной компетенции. В связи с этим анализируются дидактические возможности электронных образовательных платформ при изучении английского языка, их роль в индивидуализации содержания обучения, организации самостоятельных заданий и контроле результатов учебной деятельности. Особое внимание уделяется интеграции навыков устной и письменной речи, аудирования и чтения в процессе развития самостоятельной речевой деятельности студентов на английском языке. Раскрываются возможности организации различных видов учебной деятельности с использованием образовательных платформ, включая составление диалогов и монологов, выражение собственного мнения по определённым темам, обсуждение проблемных ситуаций, создание текстов и выполнение речевых заданий на основе аудио- и видеоматериалов. Кроме того, рассматриваются вопросы учёта индивидуальных образовательных потребностей студентов, повышения их активности в самостоятельной работе, формирования навыков самоконтроля и самооценки посредством использования таких электронных образовательных платформ, как Moodle и Google Classroom.

Ключевые слова: образовательная платформа, цифровое образование, английский язык, самостоятельное обучение, речевая деятельность, коммуникативная компетенция, интерактивные задания, цифровые технологии, устная речь, письменная речь.

ISSN 3060-5059 (Online)

ORGANIZING STUDENTS' INDEPENDENT ENGLISH LANGUAGE SPEECH ACTIVITIES THROUGH EDUCATIONAL PLATFORMS

Teshayeva Maftuna Baxtiyor qizi
Navoi State University of Mining and Technologies, Teaching Assistant.

Abstract.
This article provides a comprehensive examination of the theoretical, pedagogical, and methodological aspects of organizing students' independent English language speech activities through educational platforms in the context of modern digital education. Today, the effective integration of digital technologies into foreign language teaching, the expansion of opportunities for independent learning, and the development of students' communicative competence are becoming increasingly important. In this regard, the article analyzes the didactic potential of electronic educational platforms in English language learning, focusing on their role in individualizing educational content, organizing independent assignments, and monitoring learning outcomes. Particular attention is paid to the integration of speaking, writing, listening, and reading skills in developing students' independent English language activities. The article explores opportunities for organizing various learning activities through educational platforms, including constructing dialogues and monologues, expressing opinions on specific topics, discussing problem situations, producing written texts, and completing language tasks based on audio and video materials. Furthermore, it examines how electronic educational platforms such as Moodle and Google Classroom can be used to address students' individual learning needs, increase their engagement in independent learning, and develop self-monitoring and self-assessment skills.

Keywords: educational platform, digital education, English language, independent learning, speech activity, communicative competence, interactive assignments, digital technologies, speaking skills, writing skills.

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida xorijiy tillarni o‘qitish tizimini takomillashtirish, ta’lim jarayoniga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hamda talabalarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini rivojlantirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Xususan, ingliz tilining xalqaro ilmiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy aloqalardagi o‘rni ortib borayotgani oliy ta’lim muassasalarida ushbu tilni amaliy jihatdan puxta o‘rgatish zaruratini kuchaytirmoqda. Hozirgi kunda ingliz tilini bilish nafaqat xorijiy axborot manbalaridan foydalanish, balki xalqaro hamkorlikda ishtirok etish, kasbiy faoliyatni rivojlantirish va zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lishning muhim shartlaridan biriga aylanmoqda.

Ingliz tilini o‘qitish jarayonining asosiy maqsadi talabalarga tilning grammatik va leksik xususiyatlarini o‘rgatish bilangina cheklanmaydi. Bunda ularning turli kommunikativ vaziyatlarda mustaqil fikr bildirish, suhbatga kirishish, savollarga javob berish, munozaralarda qatnashish, o‘z qarashlarini asoslash hamda yozma shaklda izchil bayon etish ko‘nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli ta’lim jarayonida talabalarning mustaqil nutqiy faoliyatini rivojlantirishga yo‘naltirilgan metod va vositalardan foydalanish zarur [1].

An’anaviy ta’lim jarayonida mustaqil nutqiy faoliyatni tashkil etish ko‘pincha auditoriya mashg‘ulotlari, darsliklar va o‘qituvchi tomonidan beriladigan topshiriqlar bilan chegaralanib qolishi mumkin. Bunday sharoitda har bir talabaning individual ehtiyojlari, tilni o‘zlashtirish sur’ati va mustaqil mashq qilish imkoniyatlarini to‘liq hisobga olish murakkablashadi. Raqamli ta’lim texnologiyalari, xususan, eduplatformalar esa ushbu muammolarni bartaraf etish uchun qo‘shimcha pedagogik imkoniyatlar yaratadi. Ular orqali talabalar o‘quv materiallaridan mustaqil foydalanishi, topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarishi, audio va videomateriallarni tinglashi, yozma hamda og‘zaki mashqlarni amalga oshirishi va o‘z natijalarini tahlil qilishi mumkin. Mazkur maqolada “eduplatforma” deganda o‘quv materiallarini joylashtirish, topshiriqlarni berish, bajarilgan ishlarni qabul qilish va baholash hamda o‘qituvchi va talaba o‘rtasida onlayn muloqotni ta’minlovchi elektron ta’lim platformalarining (LMS – Learning Management System) umumiy nomi tushuniladi.

Eduplatformalar asosida ta’limni tashkil etish o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi hamkorlikning yangi shakllarini yuzaga keltiradi. Xususan, Moodle, Google Classroom kabi platformalar o‘quv materiallarini tizimli joylashtirish, mustaqil topshiriqlarni taqdim etish, bajarilgan ishlarni baholash va individual fikr-mulohazalar berish imkonini beradi. Bunday platformalardan foydalanish ta’lim jarayonining uzluksizligini ta’minlash bilan birga, talabalarning o‘z bilimlari uchun mas’uliyatini oshiradi. Shu bilan birga, raqamli muhitda tashkil etilgan interaktiv mashg‘ulotlar talabalarning ingliz tilida muloqot qilishga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi [2].

Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, eduplatformalarning texnik imkoniyatlari keng bo‘lishiga qaramay, ulardan talabalarning mustaqil nutqiy faoliyatini maqsadli va tizimli rivojlantirish vositasi sifatida foydalanish metodikasini yanada takomillashtirish talab etiladi. Ayniqsa, og‘zaki va yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan topshiriqlarni ishlab chiqish, ularni talabalarning til bilish darajasiga moslashtirish, mustaqil faoliyat natijalarini baholash hamda o‘z-o‘zini nazorat qilish mexanizmlarini shakllantirish muhim masalalardan hisoblanadi.

Ushbu maqolaning maqsadi eduplatformalar asosida talabalarning ingliz tilida mustaqil nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik va metodik imkoniyatlarini tahlil qilish, raqamli ta’lim vositalaridan samarali foydalanish yo‘llarini

ISSN 3060-5059 (Online)

aniqlash hamda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat [3].

ADABIYOTLAR TAHLILI

Xorijiy tillarni o‘qitish metodikasida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish, mustaqil ta’limni rivojlantirish va raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari ko‘plab olimlarning ilmiy tadqiqotlarida o‘z aksini topgan. Ushbu tadqiqotlarda til o‘rganish jarayonining samaradorligi nafaqat o‘quv materiallarining mazmuniga, balki talabaning faol ishtiroki, mustaqil mashq qilishi va o‘rganilgan bilimlarni amaliy kommunikativ vaziyatlarda qo‘llay olishiga ham bog‘liqligi ta’kidlanadi [4–6].

Kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari D. Hymes tomonidan ishlab chiqilgan kommunikativ kompetensiya tushunchasi bilan chambarchas bog‘liq. Olim tilni bilish faqat grammatik qoidalarni o‘zlashtirishdan iborat emasligini, balki til birliklaridan muayyan ijtimoiy va kommunikativ vaziyatlarda to‘g‘ri foydalanish qobiliyatini ham qamrab olishini asoslab bergan. Ushbu yondashuv ingliz tilini o‘qitishda talabalarning real muloqotga yo‘naltirilgan nutqiy faoliyatini rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi [7].

M. Canale va M. Swain kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlarini tadqiq etib, grammatik, sotsiolingvistik va strategik kompetensiyalarning o‘zaro bog‘liqligini yoritganlar. Ularning ilmiy qarashlariga ko‘ra, til o‘rganuvchi grammatik jihatdan to‘g‘ri gap tuzish bilan bir qatorda, muloqot vaziyatiga mos til vositalarini tanlay olishi va kommunikativ qiyinchiliklarni bartaraf etish strategiyalaridan foydalanishi kerak. Bu fikrlar eduplatformalarda tashkil etiladigan dialog, munozara, taqdimot va muammoli vaziyatlarga asoslangan topshiriqlarning metodik ahamiyatini belgilaydi [8].

S. Thorne, R. M. Kern va M. Warschauer kabi tadqiqotchilar axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining til o‘rganish jarayoniga ta’sirini o‘rganganlar. Ularning ilmiy ishlarida kompyuter vositasida amalga oshiriladigan kommunikatsiya, elektron ta’lim resurslari va raqamli muhitning til o‘rganuvchilar uchun yangi muloqot imkoniyatlarini yaratishi qayd etiladi. Xususan, M. Warschauer raqamli texnologiyalar til o‘rganishda yozma va og‘zaki muloqot imkoniyatlarini kengaytirishi, o‘quvchilarning mustaqil ishlash faoliyatini qo‘llab-quvvatlashi mumkinligini ta’kidlaydi [9, 10].

J. C. Richards va T. S. Rodgers xorijiy tillarni o‘qitish metodlari va yondashuvlarini tahlil qilib, kommunikativ faoliyatga asoslangan ta’limning nazariy hamda amaliy jihatlarini yoritganlar. Ularning qarashlari ingliz tilini o‘qitishda talabalarni faqat tayyor ma’lumotlarni o‘zlashtiruvchi sifatida emas, balki faol muloqot ishtirokchisi sifatida shakllantirish muhimligini ko‘rsatadi. Bu yondashuv eduplatformalarda mustaqil nutqiy topshiriqlarni tashkil etish uchun metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi [11].

Bundan tashqari, M. G. Moore tomonidan ishlab chiqilgan masofaviy ta’limdagi tranzaksion masofa nazariyasi o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi muloqot, ta’lim mazmunining tuzilishi hamda talabaning mustaqilligi o‘rtasidagi munosabatlarni tushuntiradi. Mazkur nazariya elektron ta’lim platformalarida o‘quv jarayonini tashkil etishda muntazam fikr-mulohaza, aniq ko‘rsatmalar va mustaqil faoliyatni qo‘llab-quvvatlash muhimligini asoslaydi [12].

J. Harmerning ingliz tilini o‘qitish metodikasiga oid tadqiqotlarida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish, o‘quvchilarni muloqotga jalb etish, mashqlarni bosqichma-bosqich tashkil qilish va til o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyani oshirish masalalari yoritilgan. Uning yondashuvlari raqamli platformalarda tashkil etiladigan individual va interaktiv mashg‘ulotlarni ishlab chiqishda muhim metodik ahamiyatga ega [13].

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish, mustaqil ta’limni tashkil etish va raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari alohida yo‘nalishlarda keng o‘rganilgan. Biroq eduplatformalarning imkoniyatlarini talabalarning mustaqil nutqiy faoliyatini rivojlantirishga yo‘naltirilgan yagona metodik tizim asosida qo‘llash masalasi yanada chuqur tadqiq etishni talab qiladi. Xususan, platformalarda og‘zaki va yozma nutqni rivojlantiruvchi topshiriqlarni uyg‘unlashtirish, individual ta’lim trayektoriyasini shakllantirish, natijalarni muntazam baholash va talabalarni mustaqil muloqotga rag‘batlantirish muhim ilmiy-metodik vazifalar hisoblanadi.

Shu jihatdan, mazkur maqolada eduplatformalar asosida talabalarning ingliz tilida mustaqil nutqiy faoliyatini tashkil etish masalasi kommunikativ yondashuv, raqamli ta’lim va mustaqil ta’lim tamoyillari uyg‘unligida ko‘rib chiqiladi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda eduplatformalar asosida talabalarning ingliz tilida mustaqil nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik va metodik xususiyatlarini o‘rganishda kompleks ilmiy yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasining asosini kommunikativ, kompetensiyaviy, shaxsga yo‘naltirilgan va faoliyatga asoslangan yondashuvlar tashkil etadi. Ushbu yondashuvlar talabalarning ingliz tilini nazariy jihatdan o‘zlashtirishi bilan bir qatorda, uni amaliy muloqot jarayonida mustaqil qo‘llash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi [14].

Tadqiqot jarayonida pedagogik, metodik va ilmiy-uslubiy adabiyotlarni o‘rganish hamda tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish, kuzatish va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Mazkur metodlar orqali raqamli ta’lim platformalarining xorijiy tilni o‘qitishdagi imkoniyatlari, mustaqil nutqiy faoliyatni tashkil etish shakllari va kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish omillari aniqlandi. Shuningdek, elektron ta’lim muhitida qo‘llaniladigan topshiriqlarning mazmuni, murakkablik darajasi va talabalarning individual ehtiyojlariga mosligi metodik jihatdan tahlil qilindi.

Taklif etilayotgan metodikada eduplatformalardan foydalanish jarayoni bir necha o‘zaro bog‘liq bosqichlarda tashkil etiladi. Birinchi bosqichda talabalarning ingliz tilini bilish darajasi, mavjud nutqiy ko‘nikmalari va mustaqil ta’lim olishga tayyorgarligi aniqlanadi. Ikkinchi bosqichda talabalarning ehtiyojlari va til bilish darajasiga mos elektron o‘quv materiallari, interaktiv mashqlar, audio va videoroliklar hamda kommunikativ topshiriqlar tanlanadi. Uchinchi bosqichda

ISSN 3060-5059 (Online)

mustaqil nutqiy faoliyat muntazam tashkil etilib, bajarilgan topshiriqlar natijalari tahlil qilinadi va talabalarga tegishli tavsiyalar beriladi [15].

Mustaqil nutqiy faoliyatni tashkil etishda Moodle va Google Classroom kabi platformalardan foydalanish mumkin. Ushbu platformalarda talabalar uchun mavzuga oid topshiriqlar, muhokama savollari, yozma mashqlar, taqdimotlar va mustaqil bajariladigan loyihalar joylashtiriladi. Masalan, talabalar muayyan mavzu yuzasidan ingliz tilida qisqa video tayyorlashi, audio shaklda o‘z fikrini bayon qilishi, matn yozishi yoki onlayn munozarada qatnashishi mumkin. Bunday faoliyat turlari talabalarning so‘z boyligini kengaytirish, grammatik bilimlarini amaliyotda qo‘llash va nutqiy mustaqilligini rivojlantirishga yordam beradi.

Metodologik jihatdan nutqiy faoliyatning to‘rtta asosiy turi — tinglab tushunish, gapirish, o‘qish va yozish ko‘nikmalarini o‘zaro integratsiyalashgan holda rivojlantirishga alohida e’tibor qaratiladi. Bunda talabalar dastlab audio yoki videomaterial bilan tanishadi, so‘ng uning mazmuni yuzasidan savollarga javob beradi, muhokamada qatnashadi va mavzu bo‘yicha yozma xulosa tayyorlaydi. Shu tariqa til ko‘nikmalari alohida emas, balki yagona kommunikativ jarayon tarkibida rivojlantiriladi [16].

Talabalarning mustaqil nutqiy faoliyati natijalarini baholashda nutqning mazmuniy izchilligi, grammatik to‘g‘riligi, leksik boyligi, talaffuz aniqligi, fikrni mustaqil ifodalash qobiliyati va kommunikativ vaziyatga mos ravishda muloqotga kirisha olish darajasi asosiy mezonlar sifatida belgilanadi. O‘z-o‘zini baholash, o‘zaro baholash va o‘qituvchining individual fikr-mulohazalari ham baholash jarayonining muhim tarkibiy qismlari hisoblanadi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Eduplatformalar asosida talabalarning ingliz tilida mustaqil nutqiy faoliyatini tashkil etish ta’lim jarayonining mazmuni va metodik imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Raqamli platformalardan foydalanish talabalarga auditoriya mashg‘ulotlaridan tashqari vaqtda ham ingliz tilida mustaqil shug‘ullanish, o‘z bilimlarini mustahkamlash va nutqiy ko‘nikmalarini muntazam rivojlantirish imkonini beradi. Bunda ta’lim jarayonining samaradorligi platformaning texnik imkoniyatlarigagina emas, balki unda joylashtirilgan topshiriqlarning mazmuni, metodik jihatdan to‘g‘ri tanlanishi va talabalarning faol ishtirokiga ham bog‘liq [17].

Nazariy tahlillar asosida eduplatformalardan foydalanish talabalarning mustaqil nutqiy faoliyatini bir necha yo‘nalishda tashkil etish imkonini berishi aniqlandi. Birinchi navbatda, platformalar orqali og‘zaki nutqni rivojlantirishga qaratilgan mashqlarni muntazam tashkil etish mumkin. Masalan, talabalar berilgan mavzu bo‘yicha audioyozuv tayyorlaydi, qisqa videorolik yaratadi, muayyan muammo yuzasidan o‘z fikrini ingliz tilida bayon qiladi yoki virtual muhokamalarda ishtirok etadi. Bunday topshiriqlar talabalarning mustaqil fikrlashini, so‘zlarni kontekstda qo‘llashini va muloqot jarayonida o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishga yordam beradi.

Ikkinchi muhim yo‘nalish yozma nutq ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan bog‘liq. Eduplatformalarda talabalar elektron xatlar, qisqa esselar, tavsifiy matnlar, hisobotlar va mavzuli izohlar tayyorlashi mumkin. O‘qituvchi tomonidan berilgan fikr-mulohazalar asosida talabalar o‘z yozma ishlarini qayta ko‘rib chiqadi, grammatik va leksik xatolarini aniqlaydi hamda ularni tuzatish orqali yozma nutq sifatini yaxshilaydi. Bu jarayonda mustaqil tahrirlash va o‘z-o‘zini nazorat qilish ko‘nikmalari ham shakllanadi [18].

Uchinchi yo‘nalish tinglab tushunish va o‘qish ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratiladi. Platformalarga joylashtirilgan ingliz tilidagi audio va videomateriallar, elektron matnlar, maqolalar hamda interaktiv testlar talabalarning tilni turli manbalar orqali o‘zlashtirishiga yordam beradi. Masalan, talabalar audioyozuvni tinglab, uning asosiy mazmunini aniqlaydi, yangi so‘zlarni qayd etadi va eshitgan ma’lumotlari asosida ingliz tilida xulosa tayyorlaydi. Bu esa tinglab tushunish ko‘nikmasini gapirish va yozish faoliyati bilan bog‘lash imkonini beradi.

Tadqiqot doirasida taklif etilayotgan metodik yondashuvning muhim jihati shundaki, mustaqil nutqiy faoliyat oddiy topshiriqlar yig‘indisi sifatida emas, balki izchil va maqsadli tashkil etilgan ta’lim jarayoni sifatida qaraladi. Bunda topshiriqlar talabalarning til bilish darajasiga mos ravishda oddiydan murakkabga qarab tuzilishi lozim. Dastlab qisqa savollarga javob berish, rasm yoki videoni tasvirlash, sodda dialoglar tuzish kabi mashqlar bajariladi. Keyingi bosqichlarda muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, munozaralarda qatnashish, taqdimot tayyorlash va mustaqil fikrni dalillar bilan asoslash kabi murakkab nutqiy faoliyat turlariga o‘tiladi [19].

1-jadval. Eduplatformalar asosida mustaqil nutqiy faoliyatni tashkil etish yo‘nalishlari

Nutqiy faoliyat turi	Platformada bajariladigan topshiriqlar	Kutiladigan natija
Gapirish	Audioyozuv, video, dialog, munozara	Ravon va mustaqil fikr bildirish
Yozish	Esse, elektron xat, hisobot, izoh	Yozma nutqning izchilligi va savodxonligi
Tinglab tushunish	Audio va videomateriallar, savol-javob	Eshitilgan axborotni anglash va tahlil qilish
O‘qish	Elektron matnlar, maqolalar, matn tahlili	Matn mazmunini tushunish va xulosa chiqarish

Jadvaldan ko‘rinadiki, eduplatformalar talabalarning to‘rtta asosiy nutqiy ko‘nikmasini o‘zaro bog‘liq holda rivojlantirish imkonini beradi. Bunda har bir faoliyat turi yakuniy kommunikativ natijaga yo‘naltirilishi kerak. Masalan, talaba ingliz tilidagi videoni tomosha qilgach, uning mazmunini og‘zaki bayon qilishi va yozma xulosa tayyorlashi mumkin. Shu tariqa bitta topshiriq doirasida bir nechta til ko‘nikmasi birgalikda rivojlantiriladi.

Misol tariqasida Moodle platformasida tashkil etiladigan integratsiyalashgan topshiriq namunasini keltiramiz. Mavzu: “Digital technologies and my future profession” (B1 darajasi). Topshiriqning maqsadi – talabalarning tinglab tushunish, gapirish va yozish ko‘nikmalarini bitta kommunikativ vazifa doirasida rivojlantirish.

Topshiriq uch bosqichda bajariladi. Birinchi bosqichda talaba platformaga joylashtirilgan 3–4 daqiqalik videomaterialni tomosha qiladi va uning mazmuni yuzasidan 5 ta savoldan iborat interaktiv testni bajaradi. Ikkinchi bosqichda u mavzu bo‘yicha o‘z fikrini bayon qilgan 1,5–2 daqiqalik audioyozuvni “Topshiriq” bo‘limiga yuklaydi.

Uchinchi bosqichda talaba forumda kamida ikki nafar guruhdoshining audioyozuviga ingliz tilida yozma izoh qoldiradi va 120–150 so‘zdan iborat qisqa esse tayyorlaydi.

Og‘zaki javob mazmunning to‘liqligi, nutqning ravonligi, leksik va grammatik to‘g‘riligi hamda talaffuz mezonlari bo‘yicha rubrika asosida baholanadi. Rubrika talabalarga topshiriq bilan birga oldindan taqdim etiladi. O‘qituvchi har bir ish yuzasidan qisqa yozma yoki audio shaklda fikr-mulohaza beradi, talaba esa uni hisobga olib, esseni qayta tahrirlaydi. Bunday tuzilma mustaqil faoliyatni nazoratsiz qoldirmasdan, uni bosqichma-bosqich boshqarish imkonini beradi.

Eduplatformalardan foydalanishning yana bir muhim afzalligi ta’lim jarayonini individuallashtirish imkoniyatidir. Talabalar bir xil topshiriqni turli tezlikda bajarishi, qo‘shimcha materiallardan foydalanishi va o‘z bilim darajasiga mos mashqlarni tanlashi mumkin. Bu esa tilni o‘zlashtirishda yuzaga keladigan individual farqlarni hisobga olishga yordam beradi. Shu bilan birga, o‘qituvchi platforma orqali topshiriqlarning bajarilishini kuzatib boradi, talabalarning qiyinchiliklarini aniqlaydi va zarur metodik yordam ko‘rsatadi [20].

Natijalar muhokamasi shuni ko‘rsatadiki, raqamli platformalarning samaradorligi faqat texnologik vositalarning mavjudligi bilan belgilanmaydi. Agar platformada talabalarni faol muloqotga undaydigan, mustaqil fikrlashga yo‘naltirilgan va amaliy hayotiy vaziyatlarga asoslangan topshiriqlar yetarli bo‘lmasa, uning ta’limiy imkoniyatlaridan to‘liq foydalanish qiyinlashadi. Shu sababli o‘qituvchi platformani oddiy axborot uzatish vositasi sifatida emas, balki mustaqil ta’lim va kommunikativ faoliyatni boshqaruvchi pedagogik muhit sifatida tashkil etishi zarur.

Bundan tashqari, mustaqil nutqiy faoliyatni tashkil etishda ayrim muammolar ham uchrashi mumkin. Jumladan, internet aloqasining beqarorligi, talabalarning raqamli savodxonlik darajasidagi farqlar, mustaqil ishlash motivatsiyasining yetarli bo‘lmasligi va topshiriqlarni bajarishda tayyor tarjima vositalariga ortiqcha tayanish shular jumlasidandir. Ayniqsa, sun’iy intellektga asoslangan matn yaratish vositalari keng tarqalgan bugungi sharoitda talabalar mustaqil yozma ishlarni to‘liq shu vositalar yordamida tayyorlashi xavfi mavjud. Shu bois topshiriqlarni shaxsiy tajriba va auditoriyada muhokama qilingan materiallar bilan bog‘lash, sun’iy intellektdan esa fikr-mulohaza olish va xatolarni tahlil qilish vositasi sifatida o‘qituvchi nazorati ostida foydalanish tavsiya etiladi. Ushbu muammolarni kamaytirish uchun platformadagi topshiriqlarni bosqichma-bosqich murakkablashtirish, mustaqil bajarilgan ishlarni og‘zaki himoya qilish, muntazam qayta aloqa tashkil etish va talabalarning individual faolligini rag‘batlantirish maqsadga muvofiq [21].

Umuman olganda, eduplatformalar asosida tashkil etilgan mustaqil nutqiy faoliyat talabalarning ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish uchun qulay pedagogik sharoit yaratadi. Bunday ta’lim muhiti talabalarning o‘z ustida ishlashini rag‘batlantiradi, til ko‘nikmalarini amaliy faoliyat bilan bog‘laydi va o‘qituvchi rahbarligidagi mustaqil ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq mazkur yondashuvning real samaradorligini aniqlash uchun uni muayyan guruhlarda pedagogik tajriba-sinov asosida tekshirish, boshlang‘ich va yakuniy ko‘rsatkichlarni taqqoslash hamda olingan natijalarni statistik tahlil qilish zarur [22].

XULOSA

Nazariy tahlillar shuni ko‘rsatadiki, eduplatformalardan maqsadli va tizimli foydalanish ingliz tilini o‘qitishni an’anaviy auditoriya mashg‘ulotlari doirasidan kengaytirib, talabalarga mustaqil nutqiy mashqlarni muntazam bajarish va individual ehtiyojlariga mos ravishda rivojlanish imkonini beradi. Platformalarning asosiy pedagogik imkoniyati tinglab tushunish, o‘qish, yozish va gapirish ko‘nikmalarini yagona kommunikativ vazifa doirasida integratsiyalashgan holda rivojlantirishda namoyon bo‘ladi. Bunda talaba tayyor bilimlarni o‘zlashtiruvchi emas, balki o‘z ta’lim faoliyatini rejalashtiruvchi, nazorat qiluvchi va baholovchi faol ishtirokchiga aylanadi.

Mustaqil nutqiy faoliyat samarali bo‘lishi uchun platformadagi topshiriqlar aniq maqsadga ega bo‘lishi, talabalarning til bilish darajasiga mos ravishda reproduktiv mashqlardan erkin muloqot, munozara va taqdimot kabi murakkab faoliyat turlariga qarab bosqichma-bosqich tuzilishi, oldindan ma’lum baholash mezonlari va o‘z vaqtida beriladigan qayta aloqa bilan ta’minlanishi lozim. Maqolada keltirilgan Moodle topshirig‘i namunasi ushbu tamoyillarning amaliy ifodasi hisoblanadi.

Shu bilan birga, internet aloqasining beqarorligi, raqamli savodxonlik darajasidagi farqlar, mustaqil ta’limga bo‘lgan motivatsiyaning yetarli emasligi hamda tarjima va sun’iy intellekt vositalariga ortiqcha tayanish ta’lim samaradorligini pasaytirishi mumkin. Shu sababli platformalarni joriy etish o‘quv dasturi, pedagogik maqsadlar va baholash mezonlari bilan uzviy bog‘lanishi, o‘qituvchilar esa raqamli pedagogika bo‘yicha metodik kompetensiyalarini muntazam rivojlantirib borishi zarur.

Kelgusidagi tadqiqotlarda taklif etilgan yondashuvning talabalarning kommunikativ kompetensiyasiga ta’sirini tajriba-sinov ishlari orqali, boshlang‘ich va yakuniy ko‘rsatkichlarni statistik taqqoslash asosida baholash, shuningdek, turli platformalarning didaktik imkoniyatlarini qiyosiy o‘rganish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Shirinova F. A. Nofilologik oliy ta’lim muassasalarida talabalarning mustaqil ishlarini masofaviy ta’lim vositasida rivojlantirish // Tadbirkorlik va pedagogika. – 2024. – № 3. – B. 120.
2. [Muallif F. I. Sh. ko‘rsatilsin]. Ingliz filologiyasi yo‘nalishidagi talabalarda mustaqil ta’lim mashg‘ulotlarini tashkil etish xususiyatlari // Zarubejnaya lingvistika i lingvodidaktika. – 2024.
3. Yuldasheva G. Nofilologik ta’lim yo‘nalishi talabalarini masofaviy ta’lim texnologiyalari yordamida avtonom o‘qitish ko‘nikmasini rivojlantirish (ingliz tili misolida) // Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan. – 2025. – Vol. 3, № 4. – B. 428–433. – DOI: https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.journal-science-innovative.81905.
4. Maxmudov B., Umarov J. Ingliz tilini o‘qitishda zamonaviy AKTdan foydalanishning o‘ziga xos yo‘llari // Akademicheskie issledovaniya v sovremennoy nauke. – 2025. – B. 127–131. – DOI: https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.arims.85770.
5. Inamova S. Mustaqil ta’lim mashg‘ulotlari orqali talabalarning ijodkorligini rivojlantirish (ingliz tili o‘rgatish misolida) // Fan va innovatsiya. – 2025. – B. 75–79. – DOI: https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.scin.98016.

6.Inamova S. Talabalarga ingliz tili o‘rgatishda mustaqil ta’lim jarayonida ishlash ko‘nikmalarini shakllantirish // Наука и инновации. — 2025. — 3(18). — B. 69–74.URL: https://doi.org/10.70413/si-v03-i18-p1-018. Наука и инновации
7. Hymes D. H. On Communicative Competence. — 1972. URL: Universitet saytida joylashtirilgan PDF — 1-qism. wwwhomes.uni-bielefeld.de
8. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. — 1980. URL: https://doi.org/10.1093/applin/I.1.1.
9. Thorne S. L. Artifacts and Cultures-of-Use in Intercultural Communication. — 2003. URL: https://www.lltjournal.org/item/10125-25200/.
10. Kern R., Warschauer M. Introduction: Theory and Practice of Network-Based Language Teaching. — 2000. URL: https://doi.org/10.1017/CBO9781139524735.003.
11. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. — 3rd ed., 2014. URL: https://doi.org/10.1017/9781009024532.
12. Moore M. G. Theory of Transactional Distance. — 1993.URL: Bobning PDF nusxasi.
13. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. — 5th ed., 2015. URL: https://search.worldcat.org/title/907717107. Bu kitobning katalog qaydi. WorldCat.org
14. Otajonova U. Ingliz tilini o‘rganishda nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish. — 2025. — 3(3). — B. 311–316. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15192875.
15. Adxamjonova Bibioysha Iqboljon qizi. Ingliz tili mustaqil o‘rganish samaradorligini oshirish metodlari. — 2025. URL: https://phoenixpublication.net/index.php/TTVAL/article/view/2285.
16. Sirojova Sh. Ingliz tili fanini o‘qitishda zamonaviy yondashuv // Современная наука и исследования. – 2025. – Т. 4, № 7. – B. 46–49. URL: Maqola sahifasi
17. Ochilova Z., Jalolova Sh. Ingliz tili darslarida zamonaviy va innovatsion o‘qitish usullari // Talqin va tadqiqotlar. – 2025. – DOI: https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.interpretation-research.122643.
18. Yusupova Sh. Kasbga yo‘naltirilgan ingliz tili darslarida nofilologik talabalar nutq madaniyatini rivojlantirish // Fan va innovatsiya. – 2025. – B. 130–133. – DOI: https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.scin.134216.
19. Jiyanboyeva N. Ingliz tilini o‘qitishda raqamli metodikani mahalliy sharoitga moslashtirishni takomillashtirish yo‘llari // Universal Index Journal of Eurasian Academic Research. – 2025. – Vol. 5, № 9.
20. Asrorov I. Raqamli texnologiyalardan foydalangan holda darslarni samarali tashkillashtirish // ORIENS. – 2025. – B. 181–188.
21. Ulmasbayeva M. A. Sun’iy intellekt vositalari orqali ingliz tilini mustaqil o‘rganish kompetensiyasini rivojlantirish: metodik yondashuv // Biruni Journal. – 2025. – Vol. 4, № 2.
22. Qodirov U. R. Oliy ta’lim tizimida ingliz tili mazmunini raqamli texnologiyalar va modellar asosida takomillashtirish // World Conference on Agricultural and Earth Sciences. – 2026. – Vol. 1, № 1. – B. 1–7.
URL: https://econferencia.com/index.php/7/article/view/8